

# Pedagogisch beleidsplan



school of  
understanding

compassion is our compass

**Inhoud**

Voorwoord ..... 3

Visie & Missie ..... 4

Uitgangspunten pedagogisch beleid en doelstellingen ..... 5

Vormgeving uitgangspunten..... 5

Pedagogische visie en methode ..... 6

De ontwikkeling van kinderen..... 7

    Zintuiglijke ontwikkeling..... 7

    Ontwikkeling van de lichaamsbeheersing (groeve en fijne motoriek)..... 7

    Cognitieve ontwikkeling ..... 8

    Taalontwikkeling ..... 8

    Sociaal-emotionele ontwikkeling ..... 8

    Identiteitsontwikkeling..... 9

    Ontwikkeling van de creativiteit..... 9

Opvoedingsdoelen..... 10

De praktijk ..... 10

    De rol van de pedagogisch medewerker ..... 10

    Cyclisch proces ..... 11

    Opleidingseisen ..... 11

    Opvangtijden en halen en brengen ..... 11

    De inrichting ..... 12

    Inrichting van de ruimte en aanbod van materialen en activiteiten..... 12

    Vaardigheden van de pedagogisch medewerker in het uitlokken en begeleiden van spel ..... 13

    Aanwezigheid van bekende leeftijdsgenoten ..... 13

    Sociale competenties ..... 13

    Waarden en normen ..... 13

        Problemen of conflict ..... 14

        Belonen..... 14

    Eten en drinken ..... 15

    Wennen ..... 15

        Extern wennen ..... 15

De opvang in groepen..... 17

Groepssamenstelling..... 17

*Groepssamenstelling 0-4 jaar*..... 17

*Groepssamenstelling 4-12 jaar*..... 17

Samenvoegen van groepen ..... 18

Opendeurenbeleid ..... 18

    Veiligheid ..... 18

    Bieden van uitdaging ..... 19

    Sociale competentie ..... 19

    Normen en waarden ..... 19

Vierogenprincipe..... 20

Hygiëne, veiligheid en gezondheid ..... 21

Tot slot..... 22

## Voorwoord

De opvangfunctie van de School of Understanding biedt opvang buiten de onderwijsuren aan. Er wordt opvang geboden aan kinderen van zes weken tot 12 jaar.

Onze visie en werkwijze worden in dit pedagogisch beleid beschreven. Als aanvulling werkt iedere locatie volgens het eigen locatiegebonden werkplan.

Het pedagogisch beleid is opgesteld om de volgende redenen:

- Het is een leidraad voor de medewerkers en biedt houvast bij hun dagelijkse omgang met de kinderen.
- Het informeert ouders van kinderen die onze locaties bezoeken over onze werkwijze en de omgang met de kinderen.
- Andere betrokkenen, zoals de gemeente en de GGD, krijgen inzicht in onze organisatie en werkwijze.

Wij vinden het belangrijk om kwaliteit te leveren aan kinderen, ouders en personeel. Kwaliteit is doorslaggevend voor de effecten die de opvang heeft op de ontwikkeling van kinderen. Ouders moeten er van op aan kunnen dat het goed zit met de kwaliteit van de School of Understanding. Dit pedagogisch beleid draagt bij aan de kwaliteit van het pedagogisch handelen. Wij hechten er waarde aan in gesprek te blijven met ouders, medewerkers en externe deskundigen. Deze samenspraak is een voortdurend kritisch proces dat leidt tot verdieping en mogelijk tot veranderde inzichten. Het pedagogisch beleid is dan ook geen eindproduct, en zal wanneer nodig worden aangepast.

### ‘Van opvang naar onderwijs in een gezamenlijke ontwikkeling’

De allerkleinsten komen samen in de Baby lounge. De wereld van de kinderen wordt groter, peuters vinden we op ontdekking in de ruimten die speciaal zijn ingericht op hun belevingswereld. In de Ontwikkelgroep, Leergroep en Onderzoeksgroep wordt het onderwijs voor kinderen van 4 - 12 jaar aangeboden op de School of Understanding.

Kleur	Kleur	#	Kernwoorden	Bijbehorende les
	Turquoise	8	Non-dualisme van cognitief naar zijn	Alles is deel van het grotere geheel
	Geel	7	Integraal, gezonde spiraal, elk perspectief op de juiste plek	Transcend and include, waarde in elke laag, streven gezonde spiraal, relativisme in actie
	Groen	6	Holistisch, pluralistisch, meerdere perspectieven, soms passief	Ik kan in mijn lange-termijnprojecten verschillende perspectieven in het oog houden
	Oranje	5	Succes, ambitie, lange-termijn doelen, wetenschap, wij als mensheid	Zelfdiscipline: Ik kan mezelf voor mezelf onder controle houden Ik kan lange-termijnprojecten aan
	Blauw	4	Regels, rollen, ultieme waarheid, ons versus hun	Discipline: Ik kan mezelf onder controle krijgen voor een ander
	Rood	3	Kracht, macht, ik wil, ego	Assertiviteit: Ik mag iets willen
	Paars	2	Bij de groep horen, ego-vorming, bijgelovig	Ik ben oké, Ik pas in de groep
	Beige	1	Sensomotorisch, fysiek overleven, veilig zijn	De wereld is een (fysiek) veilige plek

Wij maken gebruik van het Spiral Dynamics model.

## Visie & Missie

De belangrijkste kernwaarde in de visie is ‘verbinding’.  
In dit plan lichten we kort en krachtig deze kernwaarde toe.

### *Kernwaarde ‘Verbinding’*

De SoU wil mensen – ouders, kinderen, personeel – met elkaar verbinden. Wat houdt die verbinding in, en waarom staat dit hoog op de agenda bij de SoU?

Ieder mens heeft anderen nodig in het leven. Om vriendschappen aan te gaan, om samen plezier te hebben maar ook om bepaalde doelen te bereiken. Door de verbinding met een ander te leggen kan een mens vaak méér bereiken dan alleen. Uit onderzoek blijkt zelfs dat mensen die sterk met anderen verbonden zijn, beter in staat zijn om persoonlijke doelen te realiseren. Met andere woorden: ze zijn succesvoller.

### *Zelfkennis en respect*

Mensen die sterk met elkaar verbonden zijn hebben over het algemeen veel zelfkennis. Het is belangrijk om te weten wie je bent, wat je wilt in het leven en wat je mogelijkheden én beperkingen zijn. Ook het begrip ‘respect’ speelt een belangrijke rol bij verbinding. Respect voor jezelf, maar ook voor de ander: hoe de ander denkt, voelt, wat hij kan en niet kan.

## Uitgangspunten pedagogisch beleid en doelstellingen

Het pedagogisch doel van SoU is, in samenspraak met de ouders, dat kinderen zich in een geborgen en veilige omgeving kunnen ontwikkelen. Door het aanbieden van veiligheid en geborgenheid kunnen kinderen in hun eigen tempo opgroeien en daarbij hun eigen mogelijkheden en beperkingen ontdekken. Kinderen worden daarbij geaccepteerd zoals ze zijn, dus met ieders eigenheid en individuele mogelijkheden.

Wij stellen hoge eisen aan vakbekwaamheid van de pedagogisch medewerker, de indeling en inrichting van de opvangruimte. Uiteraard volgen we de wettelijke richtlijnen voor gezondheid, hygiëne en veiligheid.

## Vormgeving uitgangspunten

- De pedagogisch medewerkers zijn allen gediplomeerd of in opleiding volgens de kwalificatie die in de CAO kinderopvang is opgenomen. Een aantal plaatsen wordt opgevuld door BBL'ers (Beroeps Begeleidende Leerweg). Dit zijn pedagogisch medewerkers die leren en werken tegelijkertijd. Zij zijn nog niet gediplomeerd, maar wel zeer gemotiveerd en daardoor een investering in de toekomst van de SoU.
- Wij vinden het belangrijk dat iedere partij binnen de SoU goed geïnformeerd is over het kind. Alleen dan kan aan de opvang optimaal vorm worden gegeven. Een goede overdracht tussen ouders en pedagogisch medewerker is dan ook erg belangrijk evenals de overdracht tussen de (pedagogisch) medewerkers onderling.
- Wij hanteren de beroepskracht-kindratio zoals beschreven in het convenant Kwaliteit kinderopvang.
- Op de opvang werken we groepsgericht. Ieder kind wordt geplaatst in een eigen stamgroep, met vaste pedagogisch medewerkers. In deze groep vindt ook het wennen plaats. Wanneer er activiteiten worden georganiseerd bestaat de mogelijkheid dat de kinderen tijdelijk hun stamgroep verlaten. Voorbeelden hiervan kunnen zijn het vieren van een feest, een knutselactiviteit of buiten spelen.
- Het is mogelijk dat wij twee stamgroepen samenvoegen. Informatie hierover is in dit beleidsplan opgenomen.
- Op de naschoolse opvang wordt er gedurende één tafelmoment vorm gegeven aan basisgroepen. Dit kan het moment bij binnenkomst zijn. In de locatiegebonden werkplannen is dit moment per locatie beschreven. Zowel kinderen, ouders als pedagogisch medewerkers weten wanneer dit moment plaatsvindt en in welke basisgroep het kind is geplaatst.
- Als ouders extra opvang willen afnemen en er voor die dag geen plaats is op de vaste stam- of basisgroep van het betreffende kind, kan de extra opvang plaatsvinden in een andere groep. Voorwaarde is dat ouders schriftelijke toestemming geven voor de opvang op de andere groep.
- Wij vinden het aanbieden van structuur voor kinderen erg belangrijk. Dit geeft hen vertrouwen. Om deze reden werken wij dan ook met een vast dagprogramma.
- Iedere week bieden wij een nieuw activiteitenprogramma aan dat door de pedagogisch medewerkers wordt voorbereid. De activiteiten worden aangepast aan het niveau en de behoefte van de groep.
- De groepsruimtes richten wij zo in dat er voor elk kind voldoende uitdaging te vinden is om zich te ontwikkelen.
- Op de opvang krijgt ieder kind een eigen schrift waarin wij bijhouden hoe het kind zich bij ons ontwikkelt. Aan het einde van de opvangperiode geeft dit schrift een goed beeld van de tijd bij de SoU. Dit zou eventueel ook digitaal kunnen plaatsvinden.
- Op de naschoolse opvang vindt een jaarlijks gesprek plaats met de kinderen. Door middel van een vragenlijst probeert de pedagogisch medewerker te achterhalen met welke andere kinderen het kind graag speelt, met welke kinderen misschien liever niet en wat het kind wel en niet leuk vindt bij ons.
- De pedagogisch medewerkers zijn degenen die inhoud geven aan het pedagogisch beleidsplan en locatiegebonden werkplan. Wij verwachten van hen hierbij een professionele, open, positieve en actieve houding.

## Pedagogische visie en methode

**Bij de SoU leren wij de kinderen op een verantwoorde manier de wereld zelf te ontdekken. Ontdekken betekent hierbij: jezelf ontwikkelen/leren.**

Deze visie op leren en ontwikkeling is ingegeven door een aantal waarden die zeer sterk leven onder leiding en medewerkers van SoU.

Het gaat hierbij om de volgende waarden:

- Elk kind is een uniek individu en dient als zodanig te worden geaccepteerd en gewaardeerd.
- Ieder kind heeft recht op respect. Dat wil zeggen dat het serieus wordt genomen en dat het kind kan rekenen op begrip en verdraagzaamheid.
- Ieder kind heeft recht op een volwassene die in de behoeften van het kind voorziet. Tevens kan het kind het gedrag van volwassenen overnemen. De pedagogisch medewerker heeft met haar gedrag een voorbeeldfunctie.
- Om zich te kunnen ontwikkelen is het noodzakelijk dat een kind zich veilig en vertrouwd voelt. Daardoor krijgt het kind zelfvertrouwen wat weer leidt tot het verlangen en zoeken naar nieuwe uitdagingen, naar een grotere zelfstandigheid.
- Zelfvertrouwen en zelfstandigheid groeien door te oefenen in zelf doen. Door (misschien) te falen, terug te kunnen vallen op iemand die je begrijpt en de kans te krijgen het weer opnieuw te proberen.
- Het kind moet zich prettig voelen en de opvang moet verantwoord zijn. Het individuele kind mag niet lijden onder de groep, zoals ook de groep niet mag lijden onder het individuele kind. Het groepsgericht werken biedt mogelijkheden voor het ontwikkelen van sociale vaardigheden.
- Elk kind is van nature nieuwsgierig en creatief.

Vanuit deze waarden is gekozen voor een passende pedagogische methode. Bij het op een juiste wijze toepassen van deze methode zouden onze kinderen zich moeten kunnen ontwikkelen tot evenwichtige mensen die hun eigen talenten onderkennen en benutten. Daarvoor is van belang dat de kinderen bij de SoU zich thuis en geborgen voelen. Een sfeer van veiligheid en geborgenheid is namelijk voorwaarde voor het zich kunnen ontwikkelen en om als het ware de wereld te gaan verkennen. Dit evenwicht realiseren we door situaties binnen de SoU te creëren die ervoor zorgen dat de kinderen zich prettig voelen, vertrouwen hebben in hun eigen kunnen, voor zichzelf op kunnen komen en respect ontwikkelen voor zichzelf en voor anderen.

## De ontwikkeling van kinderen

Kinderen maken de eerste vier jaren een grote ontwikkeling door. Van pasgeborene die volledig afhankelijk is van zijn verzorgers tot een peuter van vier die zelf zijn kleren kan aantrekken, kan vertellen wat hij heeft meegemaakt en samen met anderen kan spelen. Dit wil niet zeggen dat elk kind op dezelfde wijze deze ontwikkeling doormaakt. Ieder kind is uniek en volgt zijn eigen ontwikkeling. Zo praat het ene kind met anderhalf en een ander kind pas maanden later. Toch is het goed stil te staan bij hoe in het algemeen de ontwikkeling van kinderen van 0 t/m 4 zich voltrekt. Er zijn verschillende fasen te onderscheiden in de ontwikkeling van kinderen. De pedagogisch medewerkers kunnen, met hun zorg en de activiteiten die ze met de kinderen doen, rekening houden met de fase waarin het kind zit.

Ze kunnen zo hun pedagogisch handelen afstemmen op het individuele kind. Er zijn verschillende ontwikkelingsgebieden te onderscheiden. Binnen deze gebieden kunnen verschillende aandachtspunten geformuleerd worden. Pedagogisch medewerkers kunnen zo binnen de verschillende gebieden kinderen stimuleren en eventueel signaleren als er problemen zijn.

Elke ontwikkelingsfase van het kind en elk kind afzonderlijk vraagt een specifieke begeleiding. Bij het kijken naar de ontwikkeling van kinderen onderscheiden wij binnen de SoU zeven gebieden:

1. Zintuiglijke ontwikkeling
2. Ontwikkeling van de lichaamsbeheersing (grove en fijne motoriek)
3. Cognitieve ontwikkeling
4. Taalontwikkeling
5. Sociaal-emotionele ontwikkeling
6. Identiteitsontwikkeling
7. Ontwikkeling van de creativiteit

### Zintuiglijke ontwikkeling

Bij een pasgeboren baby werken de zintuigen meteen. Ze kunnen horen, zien, ruiken, proeven en voelen. Maar de zintuigzenuwen zijn nog niet volkomen gerijpt waardoor niet alles wordt opgenomen. Zo ziet een pasgeboren baby alleen het verschil tussen licht en donker, de omtrekken van simpele vormen en het contrast tussen voorwerp en omgeving. Een baby hoort bijvoorbeeld ook hoge tonen beter dan lage tonen, daardoor praat de pedagogisch medewerker tegen het kind veelal wat hoger. Geur is in het eerste levensjaar belangrijk. De knuffel in bed en de gehechtheid daaraan is vooral te danken aan de geur. Kinderen willen daarom vaak niet dat de knuffel wordt gewassen. Voor het verder ontwikkelen van de zintuigen heeft de SoU een stimulerende, kleurrijke omgeving gecreëerd. Er zijn allerlei materialen die kinderen kunnen vastpakken en waar ze aan kunnen sabbelen. Ronde, hoekige, gladde, hobbelige, wollige en andere materialen worden zo verkend. De zintuiglijke ontwikkeling staat centraal in de eerste levensjaren van het kind.

### Ontwikkeling van de lichaamsbeheersing (grove en fijne motoriek)

De steeds groter wordende lichaamsbeheersing van zitten, kruipen, staan, lopen en klimmen is in de eerste plaats niet het resultaat van veel oefenen, maar van rijping. Het heeft geen zin om een kind van drie maanden op de voetjes te zetten, met de hoop dat hij of zij daardoor eerder zal leren lopen. Wel is het belangrijk om als kinderen rollen, kruipen, zitten en lopen de verfijning van de lichaamsbeheersing te stimuleren. Er kan daarbij een onderscheid gemaakt worden tussen fijne en grove motoriek. Bij kinderen van tien weken tot twee jaar zijn de volgende aspecten binnen de fijne en grove motoriek aandachtspunten.

#### Fijne motoriek:

Grijpen van voorwerpen; vasthouden van een fles; oprapen van voorwerpen als een beker, een blokje, een propje; tekenen met een potlood of een krijtje.

#### Grove motoriek:

Het hoofd optillen als het kind op de buik ligt; van de rug naar de zij draaien; zitten met of zonder ondersteuning; zich optrekken; op handen en voeten kruipen, klimmen.



Kinderen van twee tot vier jaar ontwikkelen zich verder. Bij de fijne motoriek zijn zaken als puzzelen, rijgen, knippen, scheuren, brood smeren en aankleden van belang. Baby's worden zowel in de box, op de grond, als in een wipstoeltje divers speelgoed aangeboden (bijvoorbeeld rammelaars, babygym, ritselboekjes).

In de dagelijkse verzorging dragen het eten en drinken (van fles naar tuit naar gewone beker) bij aan de ontwikkeling van de fijne motoriek.

De grove motoriek kenmerkt zich door klimmen, klauteren, hinkelen, fietsen, enz. Het stimuleren van dit soort activiteiten is van wezenlijk belang. Bij de inrichting van de binnen- en buitenruimten heeft de SoU veel uitdagende spelmogelijkheden gecreëerd, passend bij de leeftijd van de kinderen. Door het spelen leren kinderen hun eigen mogelijkheden kennen. Ook het samen dansen op muziek is een activiteit die de grove motoriek stimuleert.

### **Cognitieve ontwikkeling**

Onder de verstandelijke ontwikkeling verstaan we het opdoen van kennis en vaardigheden en het leren denken en uiten. Dit leren uiten gaat natuurlijk hand in hand met de taalontwikkeling. In de eerste levensfase doen kinderen allerlei indrukken op en leren door waar te nemen. Ze leren het effect van eigen bewegingen en hebben in de gaten dat als ze bijvoorbeeld tegen een bal aanduwen dat deze gaat rollen. Langzamerhand leren ze door ervaringen de betekenis van allerlei begrippen, gaan zaken associëren, leren kleuren en vormen te herkennen en benoemen, leren puzzelen en kunnen een verhaallijn volgen en op den duur ook navertellen. Deze verstandelijke ontwikkeling wordt spelenderwijs door de pedagogisch medewerker gestimuleerd. Veel praten met kinderen, verhaaltjes voorlezen, puzzelen, maar ook het aanbieden van allerlei materiaal aan de allerkleinsten laat hen ervaren hoe bijvoorbeeld een bal aanvoelt en hoe een pluchen beest. Het aanbieden van verschillende materialen en het doen van allerlei activiteiten, die aansluiten bij de mogelijkheden van de kinderen en aansluiten bij hun belevingswereld, zullen de verstandelijke ontwikkeling zeker ten goede komen.

### **Taalontwikkeling**

In het eerste levensjaar stoot een baby allerlei klanken uit. Die klanken vormen de basis voor het leren praten. Al die klanken gaan steeds meer lijken op gebrabbel. En veelal zijn de eerste woordjes die een baby zegt 'papa' en 'mama'. Als een kind actief zijn eerste woordjes gaat uitspreken is ondertussen zijn of haar passieve woordenschat al aardig aan het groeien. Dit blijkt duidelijk daar dreumesjes al heel veel begrijpen van wat ouders zeggen en ook al allerlei opdrachten kunnen uitvoeren, zoals 'gooi maar in de prullenbak'. Langzamerhand gaan kinderen steeds meer woorden goed uitspreken, al wil het gebruik van sommige letters nog wel eens moeilijk zijn en worden woorden verbasterd. Daarna, zo rond een jaar of 2 à 3 worden er kleine zinnen geformuleerd, zoals 'Mama, jij helpen?' of 'Ik heb honger'. De medewerkers stimuleren de taalontwikkeling van kinderen door veel met hen te praten. Veel vragen stellen en kinderen de tijd geven om hun antwoord te formuleren is daarbij belangrijk. Door veel met kinderen te praten, komen ze in aanraking met allerlei woorden en hun betekenis en horen ze meer zinnen met een ingewikkelde zinsbouw. De medewerkers passen vanzelfsprekend hun taalgebruik aan op wat het kind aankan. Tijdens het praten met kinderen wordt er gelet op; of een kind duidelijk praat, of het alle letters kan uitspreken, of een kind te verstaan is en begrijpt wat er wordt gezegd, of een kind al zinnetjes kan maken. Als een kind onduidelijk spreekt is het zelf duidelijk herhalen van het slecht gearticuleerde woord of het laten herhalen van het woord nadat het is voorgezegd een stimulans.

Zingen met kinderen is ook een belangrijke activiteit om de taalontwikkeling te stimuleren; ditzelfde geldt voor spelletjes met klank en geluid. Verhalen voorlezen doen wij op de SoU veelvuldig.

### **Sociaal-emotionele ontwikkeling**

Een belangrijk aspect van de sociale ontwikkeling is de ervaring hoe het is om samen te zijn met andere kinderen en volwassenen. Door het omgaan met groepsgenootjes en andere volwassen dan de ouders, leert het kind de uitwerking van zijn gedrag op anderen kennen.

Tevens leert het kind al vroeg de betekenis van delen, troosten, helpen, rekening houden met anderen en omgaan met conflicten. Hechting is een belangrijk begrip voor baby's en peuters in de

sociaal-emotionele ontwikkeling. Het kind gaat zich hechten aan de pedagogisch medewerkers. De SoU werkt daarom met vaste medewerkers op de groep.

Kinderen imiteren het gedrag van ouders en gedragen zich naar hun voorbeeld. Oudere kinderen doen allerlei handelingen na die ouders ook doen. Zo kamt een kind de haren van een pop, zoals mama het ook vaak doet. Ook gaan kinderen hun ouders napraten. Soms hoor je als ouder jezelf als het ware terug. Ook leren kinderen heel veel van hun leeftijdsgenootjes. Door leeftijdsgenootjes samen te laten spelen en communiceren, leren ze allerlei sociale vaardigheden. Het stellen van regels en structuur helpt kinderen de gehanteerde waarden, normen en gewoonten eigen te maken en een geweten te vormen.

### **Identiteitsontwikkeling**

Elk kind is in eerste instantie afhankelijk van de verzorging en bescherming van volwassenen. Het is de bedoeling dat deze afhankelijkheidsrelatie steeds minder wordt en dat kinderen uitgroeien tot zelfstandige volwassenen. Kinderen ontwikkelen een eigen identiteit of persoonlijkheid. Deze zal voor een deel genetisch bepaald zijn, maar zal ook grotendeels gevormd worden door de omgeving van het kind. De sociale en emotionele ontwikkeling zijn daarbij zeer belangrijk. In eerste instantie zal een kind zich hechten aan veelal vader en moeder. Deze hechting vormt een veilige basis van waaruit het kind zich verder kan ontwikkelen. Kinderen die al vanaf vroege leeftijd naar een opvang gaan, zullen ook in die omgeving zoeken naar veiligheid en geborgenheid en zullen zich gaan hechten aan de pedagogisch medewerker(s) die hem of haar verzorgen. De opvang en de mensen die daar de vaste verzorgers zijn, zullen als het ware in het kleine kringetje worden opgenomen bij wie een kind zich veilig en geborgen voelt. Vanuit een veilige basis kan een kind zich verder ontwikkelen en zijn of haar persoonlijkheid vormen. Zoals gezegd een persoonlijkheid is deels aanleg en wordt deels gevormd. Sommige kinderen zijn van nature angstig, verlegen, druk of bang. Kinderen hebben soms ook moeite hun emoties onder controle te houden. Ze moeten als het ware leren om met hun emoties om te gaan. Het geven van zelfvertrouwen speelt daarbij een belangrijke rol. Kinderen met zelfvertrouwen zijn beter in staat een positief zelfbeeld op te bouwen. De pedagogisch medewerkers dienen zich bewust te zijn van hun voorbeeldrol en kinderen helpen en stimuleren in hun persoonlijkheidsontwikkeling.

De zelfredzaamheid van kinderen wordt ook gestimuleerd (als ze er aan toe zijn) door hen bijvoorbeeld zichzelf te leren aan- en uitkleden.

Kinderen die zelf naar het toilet gaan wassen hun handen na toiletgebruik. Handen en gezichtjes worden voor en na het eten even 'gepoetst' met een washand. Er wordt naar gestreefd kinderen positief te belonen in allerlei situaties.

### **Ontwikkeling van de creativiteit**

Creativiteit heeft alles te maken met fantasie. Fantasie kan men opvatten als denken in beelden die op dat moment niet overeenkomen met de werkelijkheid. Deze simpele vorm van fantasie komt voor het eerst voor in het tweede levensjaar. Fantasie kan ook verder gaan. De voorstelling die een kind maakt gaat verder en heeft 'in het echt' nooit bestaan. Het uiten van deze fantasieën kan op verschillende manieren; door middel van spel, tekenen of knutselen, door het zingen van fantasieliedjes, enz. Pedagogisch medewerkers stimuleren allerlei creatieve activiteiten, waarbij kinderen proberen hun fantasie te laten spreken, dit is belangrijk voor de ontwikkeling. Het veelvuldig knutselen en tekenen, waarbij niet alleen waarheidsgetrouwe dingen worden gemaakt of getekend, maar ook dingen die een uiting van fantasie zijn, is van belang. Ook het spelen of naspelen van tafereeltjes bevordert de creativiteit van kinderen. Creatieve activiteiten zijn bovendien een goede aanleiding om plezier te maken en zo allerlei spannende dingen te ontdekken. De ontdekking dat verf aan je vingers blijft plakken of dat je klei kunt kneden. Het onbevangen en onbevooroordeeld kunnen experimenteren met materialen en het ontdekken van de mogelijkheden en beperkingen scheidt plezier. Behalve creatief bezig zijn, gaan dit soort activiteiten meestal samen met extra individuele aandacht. Het zijn immers momenten waarop volwassenen intensief met hen bezig zijn. De activiteiten die de medewerkers aanbieden laten we zoveel mogelijk aansluiten bij de belevingswereld en de mogelijkheden van het kind en laten we plaatsvinden binnen de geborgenheid van de groep.

## Opvoedingsdoelen

In de Wet Kinderopvang wordt onder andere aangegeven wat de overheid verstaat onder kwaliteit in de kinderopvang: 'Verantwoorde kinderopvang is kinderopvang die bijdraagt aan een goede en gezonde ontwikkeling van het kind in een veilige omgeving.'

Voor de pedagogische onderbouwing van de Wet Kinderopvang en de bijbehorende toelichting, is gekozen voor de vier opvoedingsdoelen van professor J.M.A. Riksen-Walraven. De opvoedingstheorie van Riksen-Walraven ligt ten grondslag aan de Wet Kinderopvang en de beleidsregels Kwaliteit Kinderopvang. Zij formuleert in haar theorie vier opvoedingsdoelen:

- Een gevoel van emotionele veiligheid bieden: het aanbieden van een veilige en vertrouwde omgeving waarin kinderen zich kunnen ontspannen en zichzelf kunnen zijn.
- Gelegenheid tot het ontwikkelen van persoonlijke competenties (vaardigheden) bieden: kinderen gelegenheid bieden om brede persoonskenmerken te ontwikkelen als veerkracht, zelfstandigheid, zelfvertrouwen, flexibiliteit en creativiteit die kinderen in staat stellen om allerlei typen problemen adequaat aan te pakken en zich goed aan te passen aan veranderende omstandigheden.
- Gelegenheid tot het ontwikkelen van sociale competenties (vaardigheden) bieden: kinderen gelegenheid bieden om sociale kennis en vaardigheden te ontwikkelen, zoals zich in een ander kunnen verplaatsen, kunnen samenwerken, anderen helpen en conflicten kunnen voorkomen en oplossen.
- De kans om zich waarden en normen, de 'cultuur' van een samenleving, eigen te maken. Daarbij gaat het ook om waarden die kinderen mogelijk niet in het gezin meekrijgen. In de Wet Kinderopvang wordt pedagogisch beleid geoperationaliseerd in termen van de vier opvoedingsdoelen van Riksen-Walraven: het bieden van veiligheid, stimuleren van persoonlijke en sociale competentie en overdracht van normen en waarden.

In dit pedagogisch beleidsplan laten wij zien wat we belangrijk vinden om de kinderen mee te geven.

## De praktijk

Uitgangspunten, pedagogische visie en kijk op de ontwikkeling krijgen bij de SoU nog een uitwerking op een groot aantal terreinen. In dit hoofdstuk is de betekenis voor de dagelijkse praktijk nader uitgewerkt.

### De rol van de pedagogisch medewerker

De pedagogisch medewerker:

- Zorgt voor de dagelijkse verzorging van kinderen en heeft kennis van verzorging, voeding en hygiëne.
- Geeft inhoud en vorm aan de pedagogische kwaliteit. Zij zorgt ervoor dat het kind zich op zijn gemak voelt en lekker kan spelen. Door er gewoon te zijn, een band met het kind op te bouwen en een gezellige sfeer te creëren wordt een opvoedingsklimaat geschapen.
- Speelt in op de behoefte en het zelfontwikkelende vermogen van het kind. Zij schept voorwaarden, moedigt het kind aan en geeft het de ruimte. Zij begeleidt het kind naar steeds grotere zelfstandigheid.
- Heeft een belangrijke rol in de groep, zij geeft de groep leiding in woord en gedrag. De relatie tussen het kind en de pedagogisch medewerker is belangrijk voor het welbevinden en de ontwikkeling van het kind. Door een betrokken houding en door open te staan voor het kind ontstaat een gevoel van veiligheid. Vooral jongere kinderen hebben behoefte aan een veilige basis. Pedagogisch medewerkers zijn zich bewust van hun voorbeeldfunctie en handelen hier naar. Kinderen imiteren volwassenen waar zij mee omgaan op allerlei gebieden.
- Speelt in op de behoefte van het kind waardoor het kind zelfvertrouwen krijgt. Dit bevordert het geloof in het eigen kunnen, en maakt dat kinderen actief op verkenning durven te gaan. Pedagogisch medewerkers creëren de basis voor veiligheid en vertrouwen in de groep en zorgen voor een uitdagende binnen- en buitenruimte. Pedagogisch medewerkers benaderen kinderen op een positieve manier, bouwen een goede band met hen op en zijn consequent in hun handelen. Zij werken op een opbouwende wijze met elkaar als groepsleiding, met kinderen en met ouders samen.

- Luistert actief, neemt waar en stimuleert kinderen samen dingen te doen en te beleven. Bij interacties tussen kinderen zal zij begeleidend bezig zijn door soms terughoudend te zijn en soms in te grijpen.
- Biedt de kinderen de gelegenheid om onderlinge contacten te hebben zonder dat zij daarbij nodig is.
- Is in staat het eigen handelen te verantwoorden en bespreekbaar te maken om zo te komen tot het gemeenschappelijke doel: het ontwikkelen van professionele kinderopvang waarbij iedereen tot zijn recht komt.
- Brengt structuur aan in de dag en zal het dagprogramma vorm geven. Door middel van het activiteiten aanbod probeert zij zoveel mogelijk aan te sluiten bij de belevingswereld van het kind. Bij de naschoolse opvang zullen de kinderen zoveel mogelijk betrokken worden bij de opzet van de activiteiten.
- Is zich bewust van de mede opvoedende rol en daarmee het belang van een open en heldere communicatie tussen ouders en pedagogisch medewerkers. Zij heeft een dienstverlenende houding ten aanzien van ouders. Daar waar mogelijk wordt rekening gehouden met de persoonlijke wensen van ouders.
- Leeft zich in de belevingswereld van het kind in en heeft kennis van de ontwikkelingsfasen waarin kinderen zich bevinden. Pedagogisch medewerkers hebben een signalerende functie, zij stimuleren en ondersteunen kinderen zodat zij zich optimaal kunnen ontwikkelen.
- Zorgt voor de juiste combinatie van professionele afstand en betrokkenheid ten opzichte van kind en ouders. Zij toont altijd respect voor ouders en kinderen. Ze houdt vertrouwelijke informatie voor zichzelf en is zich bewust van haar geheimhoudingsplicht.

Bij de SoU werken wij met mentorkinderen. Dit houdt in dat alle pedagogisch medewerkers een aantal mentorkinderen onder zijn of haar hoede heeft. De pedagogisch medewerker is er natuurlijk voor alle kinderen, maar mentorkinderen worden specifiek begeleid. Hierbij kun je denken aan het intakegesprek, het bijhouden van de ontwikkeling en eerste aanspreekpunt van ouders en collega's.

### **Cyclisch proces**

Werken met kinderen betekent steeds weer opnieuw kijken naar het kind in de groep. Zoals we al eerder benoemden: het unieke kind, dat wil zeggen dat we er niet vanuit gaan dat we het kind bij voorbaat al kennen. Voor de pedagogisch medewerker is dan ook elke dag nieuw en zal er veel van de eigen flexibiliteit gevraagd worden. Met de collega's zal er ten aanzien van het kind, de groepsregels en de groepsprocessen steeds een cyclisch proces worden doorlopen, waarin observeren, analyseren, doelen formuleren, uitvoeren en evalueren steeds terugkomende punten zijn. Ten aanzien van de inzichten met betrekking tot het kind zal daar steeds met ouders over gecommuniceerd worden. Ten aanzien van groepsprocessen kan dat gevolgen hebben voor regels, het praktisch handelen in de groep, activiteiten, inrichting, enzovoort. Het is een proces, dat steeds maar doorgaat en niet eindigt. Kinderen groeien, de groep verandert, de maatschappij verandert en de vraag van ouders zal zich ook steeds aanpassen. Afstemming met ouders is steeds van belang.

### **Opleidingseisen**

De SoU werkt met gediplomeerde pedagogisch medewerkers met als minimum opleiding SPW 3 of een kindgerichte opleiding op mbo-niveau. Deze teams zijn continu bezig met het waarborgen van de kwaliteit van het beleid en de werkwijze. Maar ook als ouders maatwerk behoeven op bepaalde aspecten, proberen wij zoveel mogelijk aan deze wensen tegemoet te komen.

### **Opvangtijden en halen en brengen**

De opvang is vijf dagen per week geopend van 7:00 tot 19:00 uur.

In principe is elke combinatie van dagdelen mogelijk. Kinderen kunnen zowel voor hele als voor halve dagen worden gebracht.

Om het dagprogramma met alle kinderen te kunnen volgen streven we naar de volgende breng- en haaltijden:

- brengen voor een hele dag of alleen de ochtend: tussen 07:00 – 09:30 uur
- halen na een ochtend: tussen 12:30 – 13:30 uur
- brengen voor een middag: tussen 12:30 – 13:30 uur
- halen na een hele dag of alleen een middag: tussen 16:30 – 18:30 uur

De momenten van bij het brengen en halen geven de gelegenheid tot het uitwisselen van informatie en vragen aangaande het kind tussen de ouder en pedagogisch medewerker.

De pedagogisch medewerker zal bij binnenkomst het kind en de ouder verwelkomen.

De pedagogisch medewerker zal het kind van de ouder overnemen bij het weggaan om samen de ouder uit te zwaaien. De ouder kan dit proces bespoedigen door het afscheid niet te rekken. Ook al is het soms erg moeilijk, het is van belang dat het kind weet dat de ouder vertrekt.

### **De ouders**

Bij de opvang van kinderen binnen de SoU is het natuurlijk belangrijk dat er een goede overeenstemming is tussen de SoU en de thuissituatie. De gehanteerde normen, waarden en regels moeten in beide situaties zoveel mogelijk overeenstemmen om de kinderen een vertrouwde omgeving te bieden. Dit kan alleen worden bewerkstelligd als er een goede communicatie is tussen ouders en pedagogisch medewerker.

Het contact tussen ouders en pedagogisch medewerker is dus uiterst noodzakelijk

- om het gedrag van het kind te begrijpen
- om samen één lijn te vinden in de opvoeding
- om elkaar te steunen in de opvoeding
- om een goed contact met het kind op te bouwen.

### **De inrichting**

De inrichting van een ruimte kan een positieve bijdrage leveren aan een gevoel van geborgenheid. Aandachtspunten zijn veiligheid, akoestiek, licht, kleur en indeling van de ruimte. De SoU kiest bewust voor een lichte en rustige inrichting, waarin natureltinten en houten meubels en speelgoed de boventoon voeren. De groepen worden huiselijk ingericht en hebben een ruime hoeveelheid hoogwaardig speelgoed.

De locaties stralen uit: 'Het is hier goed', voor het kind, maar ook voor hun ouders en de pedagogisch medewerkers. De ruimtes zijn sfeervol en harmonieus in aankleding en kleurgebruik. Bij de aankleding van muren, vloeren en meubilair wordt er rekening mee gehouden dat jonge kinderen snel overprikkeld raken als er teveel tegelijk te zien en te horen is. Wij passen de inrichting aan de behoeftes van de leeftijdsgroep aan en hechten zeer veel waarde aan het uitnodigend neerzetten van het spelmateriaal. Hierdoor zal het kind gestimuleerd worden tot spel. Er is ruim voldoende spelmateriaal voor alle leeftijdsgroepen aanwezig. Het materiaal is voor een deel zodanig opgesteld dat kinderen de mogelijkheid hebben zelf te kiezen en ook zelfstandig te gebruiken. De pedagogisch medewerker stimuleert, helpt en adviseert het kind bij het kiezen van nieuw, spannend en uitdagend materiaal. Zij weet waarin het kind goed is, wat hij leuk vindt, wat zijn mogelijkheden en uitdagingen zijn.

### **Inrichting van de ruimte en aanbod van materialen en activiteiten**

De pedagogisch medewerker maakt heldere en begrijpelijke afspraken over het gebruik van de ruimten. De ruimten zijn voor kinderen op herkenbare wijze ingedeeld met plaatsen voor rust en actie die aansluiten bij de leeftijd en het ontwikkelingsstadium van een kind. In de ruimten wordt een evenwicht geboden tussen veiligheid en uitdaging. Ook het spelmateriaal past bij leeftijd, ontwikkelingsfase, fysieke en geestelijke mogelijkheden van een kind. Het materiaal maakt emoties los van plezier, pret, verrassing, verwondering en doorzettingsvermogen. De wijze waarop de pedagogisch medewerker het spelmateriaal aanbiedt, geeft kansen voor individuele leermomenten, zelfoverwinning, zelfstandigheid en zelfredzaamheid.

### **Vaardigheden van pedagogisch medewerker in het uitlokken en begeleiden van spel**

Pedagogisch medewerkers scheppen condities voor spel door een aanbod van materialen en activiteiten dat aansluit bij het ontwikkelingsniveau en de interesses van een kind, zonder een kind het initiatief uit handen te nemen. Erg belangrijk hierbij is een positieve benadering van de kinderen. De pedagogisch medewerker stimuleert een kind door grenzen te ontdekken en te verleggen van wat een kind kan, wil of durft. Zij maakt het kind bewust van de eigen capaciteiten en kwaliteiten, speelt in op grapjes, humor en 'gek doen'. Ingaan op initiatieven van een kind, belonen, prijzen en complimenteren zijn positieve wijzen van bevestigen aan het kind.

### **Aanwezigheid van bekende leeftijdsgenoten**

Goede relaties met leeftijdsgenoten bevorderen de kwaliteit van hun uitwisselingen en van hun spel. Het streven naar een zo'n groot mogelijke stabiliteit bij het samenstellen van groepen verdient de voorkeur. De groep is een sociale leefgemeenschap waarin geïmproviseerd kan worden met eigen mogelijkheden, grenzen, delen van plezier, gewenst en ongewenst gedrag.

### **Sociale competenties**

Het begrip sociale competentie omvat een scala aan sociale kennis en vaardigheden, zoals:

- kunnen communiceren
- samenwerken
- anderen helpen
- conflicten voorkomen en oplossen
- het ontwikkelen van sociale verantwoordelijkheden.

De communicatie over en weer met leeftijdsgenoten, het deel uitmaken van een groep en het deelnemen aan groepsgebeurtenissen biedt kinderen een leefomgeving voor het opdoen van ervaring in sociale vaardigheden. Het geeft kinderen kansen zich te ontwikkelen tot evenwichtige personen die functioneren in de samenleving. De pedagogisch medewerker stimuleert vriendschap, kameraadschap en samenwerking tussen kinderen onderling. Zij gaat bewust om met conflicten tussen kinderen. De rol van de pedagogisch medewerker in de communicatie tussen kinderen is afhankelijk van de situatie: sturend, ondersteunend, corrigerend, verzorgend, gangmaker en bruggenbouwer.

In de groep is een duidelijke en vaste verdeling tussen groepsmomenten en momenten die kinderen individueel invullen. Daarnaast worden activiteiten met de hele groep afgewisseld met activiteiten in kleine, wisselende groepen. De sociale inhoud van het spel wordt gestimuleerd door samen spelen, praten, luisteren, plezier hebben, delen, wachten op elkaar en rekening houden met elkaar.

### **Waarden en normen**

De SoU biedt een bredere samenleving dan het gezin, waar kinderen in aanraking komen met andere aspecten van de cultuur en de verschillen die onze samenleving kenmerkt.

Wij geven op de volgende manier vorm aan dit opvoedingsdoel:

Pedagogisch medewerkers:

- zijn zich ervan bewust dat zij een voorbeeldfunctie hebben, zij dragen normen en waarden over. Dit is terug te zien in het dagelijks handelen. Voorbeelden hiervan zijn de verwelkoming van ouders en kinderen, de manier van omgaan met de kinderen en aandacht voor de ruimte.
- geven het goede voorbeeld door te letten op hun taalgebruik, hun gedrag en houding.
- tonen respect door het kind bij de naam te noemen en aan te kijken als ze tegen het kind praten.
- leren kinderen respect te hebben voor elkaar door kinderen, collega's en ouders met respect te behandelen.
- accepteren kinderen zoals ze zijn. Ieder kind is een individu en alle kinderen zijn verschillend.

Wij begeleiden de kinderen om

- respectvol met anderen om te gaan
- respect voor materiaal te hebben
- samen te spelen.

Bij de SoU hechten wij veel waarde aan vieringen. Het zorgt voor een versterking van de groepsband. Dat is belangrijk voor een kind, hierdoor leren ze dat zij een gewaardeerd lid van de groep zijn. Dat versterkt de eigenwaarde van een kind.

Naast vieringen vinden wij rituelen ook belangrijk voor kinderen. Het biedt kinderen structuur. Dat zorgt weer voor een veilig gevoel, wat de basis is om goed te kunnen ontwikkelen. Rituelen doen zich voor op vaak terugkerende momenten van een dag, zoals aan tafel gaan, naar buiten gaan en het eten van een warme maaltijd.

### *Problemen of conflict*

Het is belangrijk dat kinderen van jongs af aan leren hoe met conflicten om te gaan en deze op te lossen. Dat betekent in de praktijk:

- Als het conflict ontstaat, bekijkt de groepsleiding op dat moment de situatie. De kinderen worden gestimuleerd zelf hun probleem op te lossen want oplossingen die ze zelf kiezen en waar ze tevreden mee kunnen zijn, werken het beste. Het kind leert hier voor zichzelf opkomen en oefent de sociale interactie.
- Wanneer kinderen er zelf niet uitkomen of wanneer steeds hetzelfde kind als ‘winnaar’ of ‘verliezer’ uit de strijd komt, biedt de groepsleiding hulp. De minst weerbaren wordt de mogelijkheid aangereikt om met meer kans op succes hun behoeften en wensen kenbaar te maken.
- Ongewenst gedrag zoals elkaar pijn doen, lost een probleem niet op. Dat betekent dat wij, als we dit gedrag zien, dit ook meteen af zullen keuren en aan de kinderen laten zien hoe het wel moet.
- Op het moment dat een kind regelmatig ongewenst gedrag laat zien op de groep en de andere kinderen ondervinden er ook de gevolgen van, dan gaan we een gesprek aan met de ouders om te bekijken of het gedrag herkenbaar is of juist niet. Tevens wordt er dan gekeken hoe ouders en groepsleiding met het gedrag omgaan. Samen worden er dan afspraken gemaakt. Dit kan bijvoorbeeld een observatieperiode betekenen. Komen we er na verloop van tijd niet uit, dan gaan we ouders adviseren om contact op te nemen met deskundige hulpverleners.

### **Belonen**

1. Prijs het gedrag of de inzet, niet de persoon. Zeg dus niet: ‘Wat ben je toch een geweldige tekenaar’, maar wel: ‘Wat een prachtige kleuren heb je gebruikt’ en ‘Wat heb je daar goed je best op gedaan.’
2. Formuleer een compliment niet zo dat het kind de indruk krijgt dat het beter is dan anderen.
3. Laat merken dat je het kind waardeert zonder op te scheppen of anderen naar beneden te halen. Knuffel, zeg lieve dingen, toon belangstelling, wees betrokken bij wat hij of zij doet en voelt, doe leuke dingen samen. Bied het kind een warme basis. Meer is niet nodig. Groot compliment, klein effect.

## Eten en drinken

Het gebruiken van de maaltijden en tussendoortjes is een gezamenlijke activiteit.

Het gaat hierbij niet alleen om het eten en drinken maar ook om het contact met elkaar, de sfeer van het gezellig samenzijn en een rustmoment op de dag.

Er is aandacht voor elkaar, er wordt gepraat en gezongen. Vanuit dit samen eten wordt aandacht besteed aan eenvoudige tafelmanieren. Hierbij is het voorbeeld van de pedagogisch medewerker (en de oudere kinderen) belangrijk. Het eten en drinken wordt niet aan de kinderen opgedrongen. De kinderen worden positief benaderd, eten moet leuk blijven.

De ervaring leert dat veel kinderen die thuis moeilijk eten, in de sfeer van de opvang wel trek hebben. Zien eten, doet eten?

Bij de maaltijd wordt een gevarieerd aanbod gegeven. Ook leren de kinderen handen wassen, het kiezen van beleg en de hoeveelheid boterhammen, het broodje smeren, met een vorkje eten en zelf drinken. Volgens richtlijn van GGD worden er geen tandjes gepoetst.

Wanneer het kind geen specifiek dieet heeft zal de SoU een standaardpakket (zie werkplan) aan voeding verstrekken. Als kinderen een voedingsallergie of -intolerantie hebben, een dieet volgen of vanwege geloofsovertuiging bepaalde voedingsmiddelen niet mogen eten, dienen de ouders de voeding mee te geven.

Jarige kinderen trakteren op gezonde traktaties. Zie hiervoor ook de SoU Schoolwijzer

## Wennen

Om basis te leggen voor een vertrouwensrelatie tussen ouders en de SoU zijn er wenuurtjes ingesteld. Uiteraard is dit voornamelijk voor het betreffende kind van belang, hoewel onze ervaring is dat bij heel jonge baby's het juist de ouders zijn die moeten wennen. De ouders moeten toch hun kostbaarste bezit uit handen geven.

## Extern wennen

Zowel voor kinderen als voor ouders zijn de eerste dagen bij de opvang vaak moeilijk. Het is ook een hele stap. Het kind komt in contact met een nieuwe omgeving en nieuwe mensen. De SoU heeft er alle begrip voor dat zowel de kinderen als de ouders zich hier in het begin wat ongemakkelijk bij kunnen voelen.

Om een basis te leggen voor een vertrouwensrelatie tussen ouders en de SoU is een wenperiode ingesteld. Deze neemt minimaal twee dagen in beslag. Het doel van de wenperiode is:

- Dat het kind vertrouwd raakt met de nieuwe omgeving, de groepsruimte, de SoU zelf, de pedagogisch medewerkers, de groepsgenootjes, kortom: het wennen aan een andere situatie dan de thuissituatie.
- Dat de ouders bekend raken met de nieuwe situatie en een vertrouwensrelatie met de pedagogisch medewerkers kunnen ontwikkelen.
- Dat zaken afgestemd kunnen worden zoals voedingsschema, slaapritme en omgang met het kind. Het wennen betekent in feite oefenen en bouwen aan een relatie. Dit kan alleen worden opgebouwd door samenwerking en overleg.

De pedagogisch medewerkers doen er alles aan de kinderen en ouders op hun gemak te stellen door een ongedwongen en huiselijke sfeer te creëren. De ouders worden geïnformeerd over het verloop van de dag. De ervaring leert dat na een paar dagen de kinderen gewend zijn aan de nieuwe gezichten, de andere kinderen en de omgeving. Tijdens het wennen verwachten wij van de ouders dat zij 'stand-by' zijn, zodat wij ze altijd kunnen bereiken.

De wendagen worden zoveel mogelijk gepland op de gewenste opvangdagen voor de contractdatum. Ouders en kinderen kunnen zo vertrouwd raken met de SoU, de pedagogisch medewerkers en de groepsgenootjes. Een positieve wenprocedure is van groot belang voor een goede start. Dit geldt voor zowel de pedagogisch medewerkers en ouders als voor de kinderen. Het is een periode voor ouders en kinderen om zich veilig te gaan voelen in de groep en binnen de opvang. Er is tijd om elkaar te leren kennen, een vertrouwensband op te bouwen en ruimte voor overleg en overdracht. Geleidelijk wordt de zorg en de opvoeding met elkaar gedeeld. De ouder ziet hoe het toegaat op de groep, hoe wij handelen en met de kinderen omgaan.



We hanteren in principe twee wenmiddagen van twee uur. Wanneer het wennen in een schoolvakantie valt, laten wij de kinderen in deze periode nog niet meegaan met een externe activiteit. We laten de kinderen dan wennen voor of na een activiteit.

Na afloop van de wenperiode krijgen de ouders het evaluatieformulier Wenperiode toegestuurd. In dit formulier wordt gevraagd aan de ouders hoe de wenperiode ervaren is en welke verbeteringen er wenselijk zijn. De uitkomsten worden in het opvangteam besproken.

## De opvang in groepen

### Groepssamenstelling

#### Stamgroep 0-4 jaar:

Stamgroepen zijn vaste groepen met een eigen groepsruimte. Een kind maakt in de week gebruik van hooguit twee verschillende groepsruimten. Bij activiteiten kunnen kinderen de stamgroep verlaten. De maximale omvang van de stamgroep wordt dan tijdelijk losgelaten.

#### Basisgroep 4-12 jaar:

Basisgroepen zijn niet gekoppeld aan een eigen groepsruimte. Kinderen maken gebruik van verschillende ruimten.

### *Groepssamenstelling 0-4 jaar*

Voor het berekenen van de beroepskracht-kindratio en groeps grootte hanteren wij de beleidsregels Wet Kinderopvang. De groeps grootte is afhankelijk van de leeftijd. Daarnaast speelt voor de maximale groeps grootte ook de beschikbare ruimte een rol.

De algemene lijn in de beroepskracht-kindratio en groeps grootte in de stamgroepen op de kinderdagverblijven conform de beleidsregels zijn de volgende:

#### Groepssamenstelling SoU

Aantal kinderen per pedagogisch medewerker in een stamgroep:

- Eén pedagogisch medewerker per vier aanwezige kinderen tot één jaar
- Eén pedagogisch medewerker per vijf aanwezige kinderen van één tot twee jaar
- Eén pedagogisch medewerker per zes aanwezige kinderen van twee tot drie jaar
- Eén pedagogisch medewerker per acht aanwezige kinderen van drie tot vier jaar.

Afhankelijk van de leeftijd van de kinderen in een groep zijn er twee of drie pedagogisch medewerkers op een groep werkzaam.

Bij een gemengde leeftijdsgroep wordt het aantal beroepskrachten bepaald door berekening van het rekenkundige gemiddelde van de door de leeftijdscategorieën geldende maximale aantallen kinderen.

De meest voorkomende groepsindeling op de kinderdagverblijven zijn:

- Babygroep van 0 tot 1,5 jaar: twee pedagogisch medewerkers, vanaf 10 kinderen wordt de derde pedagogisch medewerker ingezet.
- Babygroep van 0 tot 2 jaar: twee pedagogisch medewerkers, vanaf 10 kinderen wordt de derde pedagogisch medewerker ingezet.
- Dreumesgroep van 1,5 tot 2,5 jaar: twee pedagogisch medewerkers, vanaf 12 kinderen wordt de derde pedagogisch medewerker ingezet.
- Peutergroep van 1,5 tot 4 jaar: twee pedagogisch medewerkers, vanaf 13 kinderen wordt de derde pedagogisch medewerker ingezet.
- Peutergroep van 2 tot 4 jaar: twee pedagogisch medewerkers begeleiden maximaal 14 kinderen.
- Peuter+ groep van 3 tot 4 jaar: twee pedagogisch medewerkers begeleiden maximaal 16 kinderen.

In de categorie van 0 tot 2 jaar mogen drie beroepskrachten tot en met 14 kinderen opvangen.

In de categorie van 1 tot 4 jaar mogen drie beroepskrachten tot en met 16 kinderen opvangen.

### *Groepssamenstelling 4-12 jaar*

Aantal kinderen per pedagogisch medewerker op een basisgroep:

- Eén pedagogisch medewerker per tien aanwezige kinderen.

In de locatiegebonden werkplannen staat beschreven hoe iedere locatie vorm geeft aan de maximale omvang en leeftijdsopbouw van de stamgroepen en basisgroepen.

### Samenvoegen van groepen

Aan het begin en eind van de dag, tijdens pauzes van de pedagogisch medewerkers, tijdens vakantieperiodes en dagen met een structureel lage bezetting zijn er regelmatig minder kinderen aanwezig. In deze periodes bestaat de mogelijkheid dat basisgroepen worden samengevoegd. Door deze werkwijze kennen de kinderen alle pedagogisch medewerkers en andersom, waardoor de emotionele veiligheid gewaarborgd wordt.

Door het samenvoegen is er meer keus voor kinderen om samen te spelen met andere kinderen. Zo ontstaat meer gelegenheid om specifieke activiteiten aan te bieden, bijvoorbeeld aan kinderen van dezelfde leeftijd, aan kinderen met dezelfde interesse of wandelen met een groepje kinderen.

Doordat alle groepen gedurende de dag met eenzelfde dagprogramma werken is de structuur en werkwijze op een samengevoegde groep min of meer gelijk. De continuïteit voor de kinderen is daarmee gewaarborgd.

Het samenvoegen van groepen kan structureel zijn op een specifieke dag van de week, maar kan ook incidenteel voorkomen, bijvoorbeeld in een vakantieperiode. De keus voor structureel samenvoegen van groepen wordt gemaakt als er sprake is van een lagere bezetting van groepen. De kinderen worden de hele dag in deze samengestelde groep opgevangen door één of meer vaste pedagogisch medewerkers.

### Afwijking van de beroepskracht-kindratio

Voor de flexibiliteit in de organisatie is het mogelijk dat wij ten hoogste drie uur per dag (niet aaneengesloten) minder beroepskrachten inzetten dan volgens de beroepskracht-kindratio is vereist. Afwijken van de vereiste beroepskracht-kindratio is niet toegestaan tussen 9.30 en 12.30 uur en tussen 15.00 en 16.30 uur. Vóór 9.30 uur en na 16.30 uur mag de afwijking van de ratio niet langer duren dan anderhalf uur aaneengesloten en in de pauzeperiode tussen 12.30 en 15.00 uur niet langer dan twee uur aaneengesloten.

Binnen de opvang functie is dit als volgt: gedurende reguliere schoolweken kunnen voor de opvang ten hoogste een half uur per dag minder pedagogisch medewerkers worden ingezet dan volgens de beroepskracht-kindratio is vereist, maar nooit minder dan de helft van het aantal benodigde pedagogisch medewerkers. Is er in zo'n situatie slechts één pedagogisch medewerker dan is er ter ondersteuning tenminste één andere volwassene aanwezig.

*In de locatiegebonden werkplannen staat beschreven hoe iedere locatie vorm geeft aan de drie-uur regeling.*

## Opendeurenbeleid

Het werken met open deuren is geen doel, maar een middel om pedagogische doelstellingen te bereiken. Het werken met open deuren is een integraal onderdeel van ons pedagogisch beleid.

Wij gaan hierbij uit van een competent kind, deuren worden letterlijk en figuurlijk open gezet om kinderen ruimte geven om de eigen ontwikkeling mede vorm te geven. Mogelijkheden en behoeften van kinderen zijn het uitgangspunt.

## Veiligheid

Een kind kan pas gebruikmaken van de uitdaging die geboden wordt en zich ontwikkelen, als het zich veilig en geborgen voelt. Jonge kinderen hebben grote behoefte aan structuur, continuïteit en voorspelbaarheid. Daarom vormt ook bij het werken met open deuren de stamgroep de basis. Een stamgroep biedt continuïteit en geborgenheid in relatie met leeftijdgenootjes, groepsleiding en de fysieke omgeving. Hiernaast zijn herkenbare momenten van de dag, vaste rituelen rondom slapen, eten en vieringen zoals verjaardagen belangrijke onderdelen van de structuur die een kind ervaart. Bij baby's komt de behoefte aan veiligheid en stabiliteit op de eerste plaats. Daarom moet de positie van baby's binnen het werken met open deuren zorgvuldig worden bewaakt.

### **Bieden van uitdaging**

Het werken met open deuren gaat ervan uit dat kinderen competent zijn en mede hun eigen ontwikkeling vormgeven. Hierdoor ligt bij het werken met open deuren meer dan we in de kinderopvang gewend waren de nadruk op uitdaging. Door de deuren open te zetten verbreed je het aanbod aan kinderen; kinderen krijgen meer ruimte (letterlijk en figuurlijk) en keuzemogelijkheden. Het vergroten van uitdaging is alleen zinvol als dit gebaseerd is op de behoeften van kinderen en van de groep. Natuurlijk zijn keuzemogelijkheden aangepast aan wat de kinderen aankunnen. Dit veronderstelt goed observeren, volgen en begeleiden van kinderen.

Het werken met open deuren leidt tot vergroting van het activiteitenaanbod. Kinderen kunnen vaak kiezen uit meerdere activiteiten, in verschillende ruimtes. De activiteiten zijn divers; de talenten van de pedagogisch medewerker worden ingezet voor alle kinderen. Activiteiten zijn voor grote en kleine groepen, voor een bepaalde leeftijdscategorie of voor iedereen die mee wil doen.

Om het aanbod te vergroten kunnen ook de inrichting en de materialen van de verschillende ruimten op elkaar worden afgestemd. Ruimten zoals de hal en de gang kunnen ook geschikt gemaakt worden als speelruimte.

### **Sociale competentie**

Het werken met open deuren betekent een verruiming van de interactiemogelijkheden met andere kinderen. Door de deuren open te zetten, krijgen kinderen meer ruimte en mogelijkheden om relaties te leggen, ook buiten de stamgroep. Groepjes kinderen met dezelfde interesse kunnen samen spelen; vriendjes, broertjes en zusjes kunnen elkaar gemakkelijk opzoeken. De nadruk op samendoen, samen spelen, afstemmen en samenwerken, geeft kinderen de gelegenheid zich te toetsen aan elkaar en van elkaar te leren.

### **Normen en waarden**

Door de nauwere samenwerking tussen stamgroepen is het nodig het pedagogisch klimaat in de verschillende groepen beter op elkaar af te stemmen en bepaalde gedragsregels consequent te hanteren. Het werken met open deuren leidt ook tot afgestemd pedagogisch handelen als het gaat over individuele kinderen.

### *Een open en flexibele houding*

Het werken met open deuren vraagt bovenal een open en flexibele houding en het ter discussie durven stellen van het eigen handelen. Maar ook goed kijken naar kinderen, methodisch werken, afstemming en taakverdeling, communiceren met collega's en ouders. Hiervoor is veel tijd, begeleiding en training nodig. De SoU besteedt hier veel aandacht aan.

Werken aan open deuren is een ontwikkelingstraject. Stap voor stap wordt door het team nagedacht over de vormgeving van het opendeurenbeleid dat past bij de SoU. Welke stap de eerste is, is niet belangrijk. Wel van belang is dat iedere stap zorgvuldig wordt gezet daarbij altijd uitgaanden van de behoeften van de kinderen. Elke stap wordt geëvalueerd en eventueel bijgesteld. Werken met open deuren stimuleert de SoU op een bewuste en methodische manier te werken. Bezig zijn met pedagogische veranderingen vraagt om nadenken over de manier van werken, over het effect van handelen en vraagt om goed te kijken naar kinderen. Dit leidt tot reflectie op eigen handelen en tot een proces van pedagogische ontwikkeling.

### Vierogenprincipe

Het vierogenprincipe is een wettelijke regeling gericht op het veiliger maken van de kinderopvang. Deze regeling houdt in dat altijd een volwassene moet kunnen meekijken of meeluisteren met een beroepskracht. Een beroepskracht mag wel alleen op de groep staan zolang er maar op elk moment een andere volwassene de mogelijkheid heeft om mee te kijken of te luisteren.

De opvang moet zodanig zijn georganiseerd dat vooraf invulling wordt gegeven aan het vierogenprincipe, rekening houdend met momenten waarop een beroepskracht mogelijk alleen staat op de groep.

In onze dagelijkse praktijk werken wij met dit principe. Bijvoorbeeld door met verschillende groepen kinderen gezamenlijk de dag te starten of te eindigen en groepen samen te voegen als kinderen slapen en de pedagogisch medewerkers pauzeren. Onze locaties zijn zoveel mogelijk transparant. Naast de transparantie in gebouw is ook de transparantie in het handelen van de medewerkers een belangrijke aanbeveling. In het rapport van de Commissie Gunning wordt gesproken over het creëren van een cultuur waarin het geven van positieve maar ook negatieve feedback normaal is. Pedagogisch medewerkers worden bij de SoU gestimuleerd om elkaar aan te spreken op gedrag en pedagogisch handelen.

Afspraken die het vierogenprincipe ondersteunen:

- Er zijn regelmatig extra medewerkers aanwezig.
- Medewerkers worden aangesproken op en getraind in het realiseren van een open en professioneel werkklimaat, waarbij medewerkers gewend zijn elkaar feedback te geven.
- Medewerkers worden tijdens de werving en sollicitatieprocedure zorgvuldig geselecteerd. Voorafgaand aan de eerste werkdag overlegt iedere nieuwe medewerker een Verklaring omtrent het Gedrag.

Al deze maatregelen en afspraken verkleinen de risico's en hebben als doel om de kinderen in een beschermde en veilige omgeving op te vangen. Wij beseffen dat ondanks alle maatregelen het uitsluiten van risico's helaas niet mogelijk is. Alertheid bij alle medewerkers en betrokkenen blijft te allen tijde van groot belang.

### Achterwachting

Aan het begin en het eind van de dag zijn er altijd minimaal twee medewerkers aanwezig op de locaties om te openen of te sluiten. In geval van calamiteiten zijn de vestigingsmanager en medewerkers van de andere groepen te bereiken. Bij vakantie of ziekte van de vestigingsmanager vervult een pedagogisch medewerker deze taak.

*In de locatiegebonden werkplannen staat beschreven hoe iedere locatie vorm geeft aan het vierogenprincipe.*

## Hygiëne, veiligheid en gezondheid

Wij hanteren de 'Hygiëncode voor kleine instellingen'. De in deze hygiëncode omschreven procedures zijn een uitwerking van de wettelijke voorschriften die van toepassing zijn op de bereiding en behandeling van levensmiddelen en ingrediënten. Tweemaal per jaar voert de vestigingsmanager periodieke controles uit ter controle van de handhaving van de voedselhygiëne.

De SoU vindt het belangrijk dat het pand, het meubilair en de speeltoestellen, veilig zijn voor de kinderen. Veiligheid is een belangrijk uitgangspunt voor professionele opvang en is daarom voor de SoU een constant aandachtspunt. Hier wordt iedere dag bij stilgestaan en wordt nagegaan of de veiligheid van de kinderen voldoende gewaarborgd is. Veiligheid is goed controleerbaar omdat het hier gaat om feitelijkheden. Is de inventaris in goede staat van onderhoud, is het speelgoed niet kapot, etc. Onze locaties zijn de leefwereld van het kind. Wij vinden het extreem belangrijk dat deze wereld hygiënisch en veilig is.

Onze medewerkers hebben de Kinder EHBO-cursus gevolgd. We gaan zeer zorgvuldig om met ziektes en zijn erop gespitst vroegtijdig problemen te herkennen. Wij volgen de richtlijnen van de GGD betreffende ziektes: 'Gezondheidsrisico's in een kindercentrum'. Deze omschrijft de meest voorkomende ziektes en gaat in op de herkenning daarvan, de incubatietijd, de gevaren en gevolgen en het gebruik van medicijnen. Deze richtlijnen geven ook aan wanneer het kind wel of juist niet opgevangen kan worden als het ziek is.

Op elke vestiging zijn een aantal opgeleide bedrijfshulpverleners, die jaarlijks bijgeschoold worden in EHBO en brandbestrijding. Tweemaal per jaar houdt SoU een ontruimingsoefening met de kinderen volgens een vastgesteld calamiteitenplan.

Op alle locaties wordt jaarlijks een risico-inventarisatie met betrekking tot veiligheid (RIV) en gezondheid (RIG) uitgevoerd. Aan de hand hiervan worden actieplannen gemaakt waarin beschreven wordt wat wij eraan doen om de gezondheids- en veiligheidsrisico's te verkleinen. Wanneer het actieplan is afgerond bespreken wij dit met alle betrokkenen van de locatie en maken goede afspraken voor de dagelijkse werkzaamheden. De RIV en RIG wordt afgesloten met een gezondheids- en veiligheidsverslag. Hierin evalueren we alle onderdelen van de inventarisatie. Het is tevens een samenvatting van alles wat er het afgelopen jaar is gebeurd op het gebied van veiligheid en gezondheid.

Om bovenstaande goed te laten verlopen zijn alle medewerkers op de hoogte van de werkinstructies t.a.v. veiligheid en gezondheid, deze werkinstructies worden wanneer nodig geactualiseerd.

Voorbeelden van deze werkinstructies zijn:

- Hygiënebeleid
- Schoonmaakbeleid en werkinstructies
- Slaapbeleid
- Ziektebeleid en werkinstructie toedienen medicijnen
- Werkinstructie handelen bij ongelukken
- Registratieformulier ongevallen
- Protocol vermissing
- Protocol kindermishandeling.

## Tot slot

Dit Pedagogisch beleidsplan biedt ouders en pedagogisch medewerkers inzicht in de pedagogische grondbeginselen van de SoU en is tevens de leidraad voor de dagelijkse omgang met de kinderen. De SoU hecht aan een goede communicatie tussen pedagogisch medewerkers en ouders. Deze samenspraak zal mogelijk leiden tot verdieping en veranderende inzichten. Het Pedagogisch beleidsplan is dan ook geen eindproduct. Regelmatig zal het plan worden herzien aan de hand van een sterke wisselwerking tussen ouders, kinderen en pedagogisch medewerkers.